

TRANSPARENTNOST LOKALNIH VOLITEV 2022

Predstavitev ugotovitev poročila o spremljanju volitev

za regionalna stičišča, 5.2.2024 ob 2024, MS Teams

...IN THE WORDS OF PETER EIGEN

People should be conscious that they can change a corrupt system.

Peter Eigen

Founder of Transparency International

Status: NVO

Sedež: Berlin, Nemčija

Leto ustanovitve: 1993

Aktivnost: 100+ držav

I. Preprečevanje korupcije

II. Transparentnost

III. Integriteta

DEJAVNOSTI TI SLOVENIA

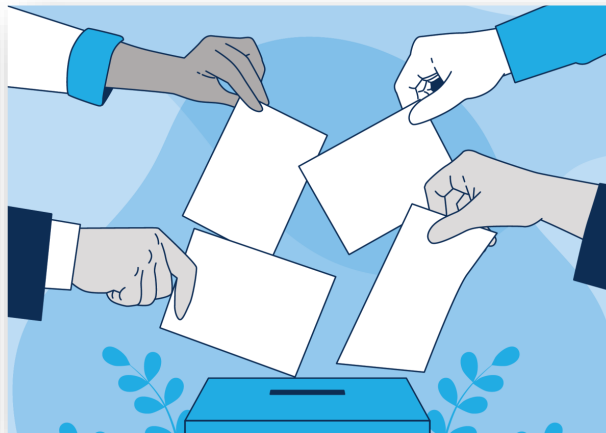
Zaščita žvižgačev

Integriteta v športu

Monitoring volitev

Spremljanje javnih financ

Monitoring SLAPP tožb

O PROJEKTU

Volilne kampanje in finančna poročila

- Zakon o volilni in referendumski kampanji
- Zakon o političnih strankah

Načelo enakosti volilne pravice

- Ustava RS
- Zakon o lokalnih volitvah

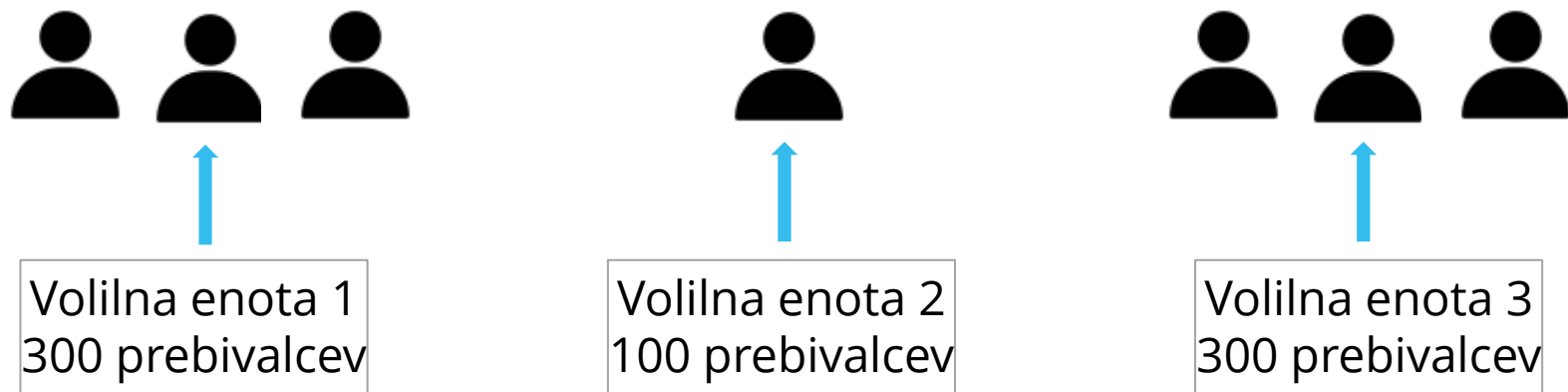
Zastopanost spolov

- Zakon o lokalnih volitvah
- Zakon o enakih možnostih žensk in moških

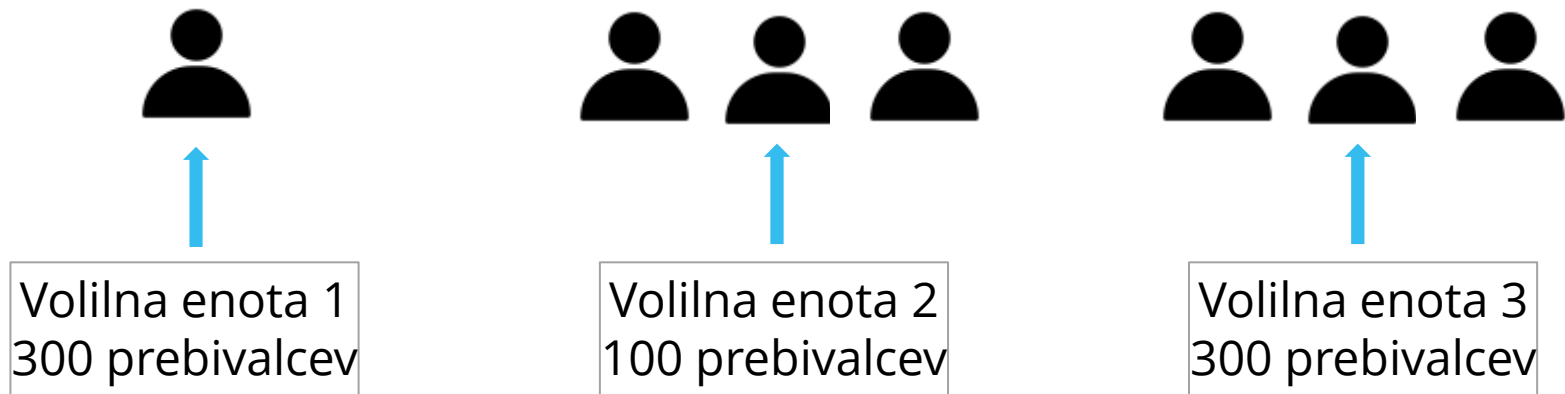
NAČELO ENAKOSTI VOLILNE PRAVICE

- 43. člen Ustave RS: „Volilna pravica je splošna in enaka.“
- 20. člen ZLV: „Volilne enote se oblikujejo tako, da se en član občinskega sveta voli na približno enako število prebivalcev.“
- 115 občin z več volilnimi enotami

NAČELO ENAKOSTI VOLILNE PRAVICE

- 43. člen Ustave RS: „Volilna pravica je splošna in enaka.“
- 20. člen ZLV: „Volilne enote se oblikujejo tako, da se en član občinskega sveta voli na približno enako število prebivalcev.“
- 115 občin z več volilnimi enotami

METODOLOGIJA

- 212 občin
- 115 občin z več volilnimi enotami
- Število prebivalcev oz. volilnih upravičencev na posamezno volilno enoto
- Število prebivalcev oz. volilnih upravičencev na posameznega občinskega svetnika
- Razmerje med volilno enoto z največ in najmanj prebivalci oz. volilnimi upravičenci na občinskega svetnika
- Razmerje:
 - Večje ali enako 1,8 : 1 (Odločba USRS U-I-319/98: tako razmerje pomeni „bistven poseg v to načelo in kršitev enakosti volilne pravice v vsakem primeru.“)
 - 1,2 : 1 do 1,7 :1

PRIMER: HORJUL

Občina	Volilna enota	Število prebivalcev	Število občinskih svetnikov	Št. prebivalcev/št. svetnikov	Skupno št. prebivalcev/ skupno št. svetnikov	Odstopanje od povprečja
HORJUL	01	1287	2	644	263	381
HORJUL	02	110	1	110	263	-153
HORJUL	03	142	1	142	263	-121
HORJUL	04	133	1	133	263	-130
HORJUL	05	222	1	222	263	-41
HORJUL	06	68	1	68	263	-195
HORJUL	07	534	2	267	263	4
HORJUL	08	200	1	200	263	-63
HORJUL	09	194	1	194	263	-69

Razmerje med volilno enoto z največ prebivalci in z najmanj	
max	644
min	68
razpon	
max, min	576
razmerje	9,5 : 1
< 1,8 ?	9.5

VAJA: [dogovorjena občina]

- Število volilnih upravičencev na volilno enoto – [MNZ](#)
- Število prebivalcev na volilno enoto – SURS
- Število občinskih svetnikov na volilno enoto – [DVK](#), občina
- Vnos podatkov: [Volilni upravičenci_analiza VSE.xlsx](#)

UGOTOVITVE

- 22 občin z razmerjem 1,8 : 1 ali več (upoštevani prebivalci ali upravičenci)
- 55 občin z razmerjem med 1,2 : 1 in 1,7 : 1 (upoštevani prebivalci ali upravičenci)
- Večinski sistem v vseh občinah, razen Jesenice
- Problem manjših občin
- Zastareli odloki občinskih svetov o določitvi volilnih enot

Št.	Občina	Volilna enota z največ prebivalci na predstavnika (število)	Volilna enota z najmanj prebivalci na predstavnika (število)	Razmerje
1	Divača	532	279	1,9
2	Gornji Grad	300	158	1,9
3	Jesenice	870	415	2,1
4	Kuzma	222	86	2,6
5	Ljubno	297	156	1,9
6	Luče	245	115	2,1
7	Preddvor	525	277	1,9
8	Sveti Jurij ob Ščavnici	361	171	2,1
9	Vuzenica	435	185	2,3
10	Cankova	259	55	4,7
11	Dobrna	312	130	2,4
12	Dobrovnik	215	112	1,9
13	Grad	274	90	3
14	Horjul	644	68	9,5
15	Mirna Peč	395	225	1,8
16	Ribnica na Pohorju	151	70	2,2
17	Sodražica	302	143	2,1
18	Sveta Ana	359	185	1,9
19	Veržej	191	81	2,4
20	Kostanjevica na Krki	305	162	1,9
21	Središče ob Dravi	297	133	2,2
22	Sveta Trojica v Slovenskih Goricah	276	116	2,4

PRIPOROČILA – VOLILNA PRAVICA

- 7. Posodobitev oziroma usklajevanje in dostop do informacij**
- 8. Pregled in ustrezna sprememba občinskih odlokov o določitvi volilnih enot**

ZASTOPANOST SPOLOV

- ZLV, 70.a člen: „*Politična stranka ali volivci, ki v volilni enoti določijo več kot enega kandidata za člana občinskega sveta, morajo določiti kandidate oziroma kandidatne liste tako, da pripada vsakemu od obeh spolov najmanj 40% kandidatur oziroma mest na kandidatni listi ter svoje kandidate oziroma kandidate na prvi polovici kandidatne liste razporediti izmenično po spolu. Določba prvega odstavka tega člena ne velja za kandidatne liste, na katerih so uvrščeni trije kandidati oziroma kandidatke, pri čemer mora biti na kandidatni listi, na katero so uvrščeni trije kandidati oziroma kandidatke, najmanj en predstavnik vsakega od spolov.*«
- Sistem zadrge:
 - XX
 - XY
 - XX
 - XY
 - XX
 - ...

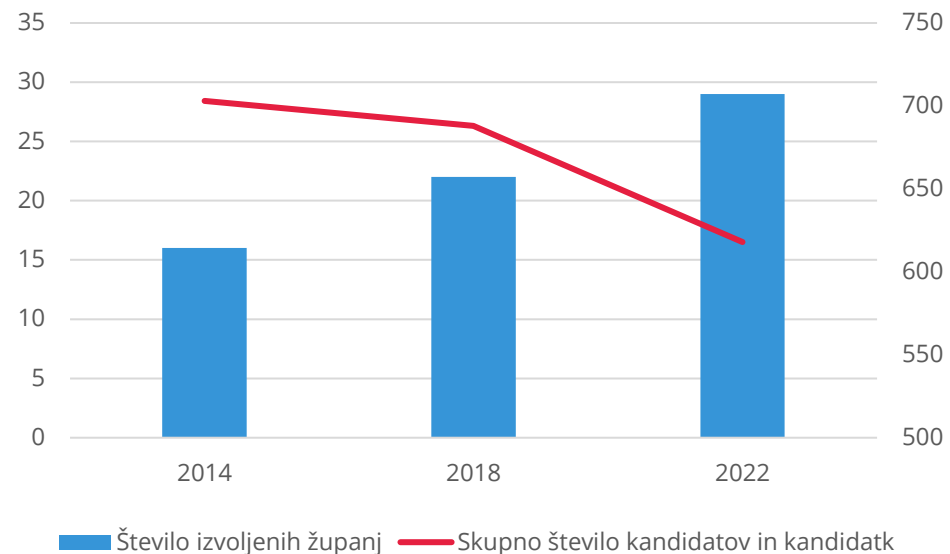

ŠTEVILO IZVOLJENIH ŽUPANJ SE POVEČUJE

	2014	2018	2022
Skupno število	703	688	618
Število kandidatk (% kandidat)	94 (13,37 %)	102 (14,83 %)	107 (17,31 %)
Število izvoljenih županj	16	22	29

V opazovanih 13 občinah od samostojnosti izvoljene zgolj 3 ženske.

Brez kandidatk v 2022 približno 60 % občin.

2014	2018	2022
6.5 : 1	5.7 : 1	4.8 : 1

Razmerje med številom kandidatov in kandidatk po letih

ŽUPANJAM MANJŠE ŠTEVILO MANDATOV

- 6 županov v 8. mandatu
- 4 županje v 4. mandate
- najdaljši staž županje je bilo 5 mandatov (občina Majšperk)

	2014	2018	2022
Skupno število mandatov	557	602	603
Skupno število mandatov - Ž	27	42	57
Skupno število mandatov - M	530	560	546
Povprečno št. mandatov - Ž	1,69	1,91	1,97
Povprečno št. mandatov - M	2,70	2,93	2,97

V mestnih občinah prevladujejo župani, redke županje večinoma niso ponovno izvoljene.

ŽUPANJE SKUPNO DALE MANJ ZA KAMPANJE...

	Kandidatke	Kandidati	skupaj
Seštevek stroškov volilnih kampanj po spolu	31.602,75 €	352.519,51 €	384.122,26 €
Povprečni stroški volilne kampanje glede na spol	1.316,78 €	2.630,74 €	2.431,15 €
Najvišji stroški volilne kampanje glede na spol	5.031,00 €	54.643,81 €	54.643,81 €
Povprečje stroškov na volilnega upravičenca	0,35 €	0,19 €	0,21 €
Povprečna velikost občine (število volilnih upravičencev)	5092	8453	8007

...A VEČ NA POSAMEZNEGA VOLIVCA

- Preseganje omejitve 0,40 € na volilnega upravičenca v 20 primerih (omejitve za 1 krog volitev nismo spremljali).

* Niso bila najdena vsa poročila županov na AJPEsu.

PRIPOROČILA – ENAKOST SPOLOV

9. Večji poudarek na enakopravni zastopanosti spolov znotraj političnih strank in priprava relevantnih načrtov

10. Opolnomočenje žensk s podporo, povezovanjem in mentorstvom potencialnih kandidatk na lokalnih ravni

VOLILNE KAMPANJE

ORGANIZACIJA IN FINANCIRANJE VOLILNIH KAMPANJ

ORGANIZACIJA

- Glavno vlogo igra organizator volilne kampanj (kandidat, lista, politična stranka)
- Začetek največ 30 dni pred glasovanjem, konec 1 dan pred glasovanjem (t.i. volilni molk)
- Pravila glede objav v medijih in plakatiranja

FINANCIRANJE

- Poseben bančni račun
- Prepoved financiranja s strani tujih oseb in pravnih oseb
- Zgornja omejitev za prispevek od posamezne osebe (19.695,90 EUR)
- Zgornja omejitev celotnega stroška za kampanjo (0.25 EUR ali 0.4 EUR x število volilnih upravičencev)
- Delno povračilo stroškov

POROČANJE

- Poročilo AJ PES najkasneje v 4 mesecih po zaprtju bančnega računa

VAJA: [dogovorjena občina]

- Nabor kandidatov (+ organizator kampanje/stranka) – [DVK](#)
- Finančna poročila volilnih kampanj - [AJPES](#)
- Vnos podatkov: [Monitoring volitev_Obrazec za posamezno občino_A \(24.7.2023\).xlsx](#)

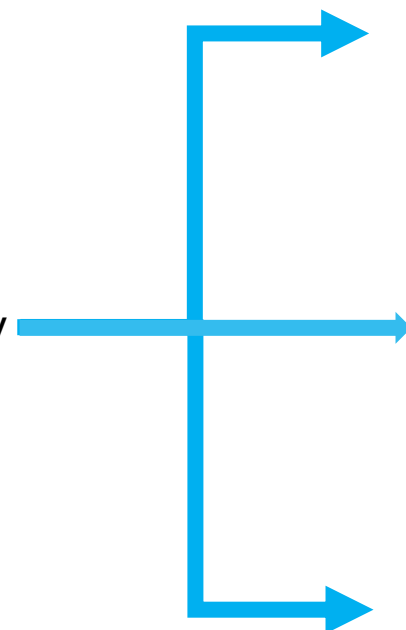

UGOTOVITVE

1. Ajdovščina
2. Celje
3. Dornava
4. Ilirska Bistrica
5. Kamnik
6. Kočevje
7. Koper
8. Kranj
9. Ljubljana
10. Maribor
11. Polzela
12. Sveti Jurij ob Ščavnici
13. Vipava

77 kandidatov

10 kandidatov do avgusta 2023 ni predložilo finančnih poročil

Neoštevilčenje plakatov in pomanjkanje navedbe naročnika

Pomanjkanje navedbe stroškov za npr. postrežbo, uporabo vozil v oglasne namene, ipd.

PRIPOROČILA – VOLILNE KAMPANJE

- 1. Jasnejša opredelitev obveznosti številčenja plakatov v zakonu**
- 2. Poostritev nadzora in sprememba pristojnosti nadzornih organov**
- 3. Predložitev računov oziroma ustreznih dokazil skupaj s finančnimi poročili in njihova objava**
- 4. Poenotenje roka za oddajo poročil**
- 5. Usposabljanje organizatorjev volilnih kampanj**
- 6. Pogostejša revizija finančnih poročil organizatorjev volilnih kampanj**

POROČILO

Poročilo bo poslano vsem udeležencem preko e-pošte.
Za tiskan izvod lahko pišete na info@transparency.si.

VPRAŠAJ DRŽAVO

- uporabnikom prijazna spletna stran
- omogoča voden postopek za oblikovanje zahtevka
- ustvari in pošlje zahtevek organu
- javna objava odgovora organa z zahtevanimi informacijami na platformi

➔ <https://vprasajdrzavo.transparency.si/>

transparency.si